

SUNDHEDSSTYRELSEN

Tilbud om screening for livmoderhals- kræft

Tilbud om screening

Du får tilbud om at blive screenet for livmoderhalskræft, fordi du er mellem 23 og 64 år. Her bliver du undersøgt for, om du har HPV (Humant Papillomavirus) eller celleforandringer på livmoderhalsen, som uden behandling kan føre til livmoderhalskræft.

I denne pjece kan du læse mere om screeningen. Pjecen kan hjælpe dig med at beslutte, om du ønsker at tage imod tilbuddet eller ej. På www.sst.dk/screening kan du også finde mere information om screening for livmoderhalskræft.

Sundhedsstyrelsen anbefaler screening for livmoderhalskræft, men det er vigtigt, at du træffer dit eget valg.

Hvis du er gravid eller allerede er i et behandlings- eller kontrolforløb for sygdom i underlivet, skal du tale med din læge om, hvornår screeningstilbuddet er relevant for dig.

Hvis du **IKKE** ønsker at tage imod tilbuddet om screening for livmoderhalskræft, kan du altid framelde dig via hjemmesiden: www.sundhed.dk.

Fortryder du frameldingen, kan du tilmelde dig igen ved at kontakte den region, du bor i. I det invitationsbrev, du har fået i din digitale postkasse, kan du se, hvem du skal kontakte.

Hvis du framelder dig, påvirker det ikke dine muligheder for senere at blive undersøgt og behandlet, hvis der opstår mistanke om livmoderhalskræft eller anden sygdom.

Hvad er screening for livmoderhalskræft?

Screening for livmoderhalskræft er en undersøgelse af kvinder, der ikke har symptomer på livmoderhalskræft. Screening er ikke det samme som en fuld undersøgelse for livmoderhalskræft, som du vil få, hvis du har symptomer på livmoderhalskræft.

Selvom man bliver screenet, kan man alligevel godt have eller få livmoderhalskræft. Derfor skal du altid gå til læge, hvis du har symptomer fra underlivet, for eksempel uventet blødning eller smerter i underlivet. Du kan læse mere om symptomerne på sidste side.

Livmoderhalskræft kan forebygges ved, at man finder celleforandringerne, før de udvikler sig til kræft. Derfor er screening for livmoderhalskræft og behandling af svære celleforandringer en effektiv måde at forebygge livmoderhalskræft på.

Sådan foregår screeningen

Screeningen foregår ved en undersøgelse af dit underliv (gynækologisk undersøgelse) hos din praktiserende læge. Her får du taget en celleprøve fra livmoderhalsen med en lille børste. For at få en brugbar prøve, må du ikke have menstruation eller være gravid ved undersøgelsen.

Langt de fleste kvinder får besked tilbage om, at prøven er normal. Det kan også ske, at prøven er teknisk uegnet, og at den derfor skal tages om.

Hvorfor får man livmoderhalskræft?

Livmoderhalskræft skyldes stort set altid en infektion med HPV. I de fleste tilfælde forsvinder HPV-infektionen af sig selv. Nogle gange kan infektionen dog blive kronisk og føre til celleforandringer i livmoderhalsens slimhinde. Langt de fleste celleforandringer forsvinder af sig selv. I sjældne tilfælde kan celleforandringer udvikle sig til kræft. Det tager normalt mange år, før en HPV-infektion fører til livmoderhalskræft.

Hvad er HPV og HPV-vaccination?

HPV er et virus, som smitter ved samleje eller anden intim kontakt. Nogle typer af HPV kan føre til celleforandringer på livmoderhalsen, som i sjældne tilfælde kan udvikle sig til kræft. Du kan ikke selv mærke, om du har en HPV-infektion eller celleforandringer.

Man kan forebygge HPV-infektioner ved at vaccinere

I Danmark tilbydes HPV-vaccination nu til alle børn, når de fylder 12 år. Efter HPV-vaccination har man mindre risiko for at få en HPV-infektion, som hos kvinder kan udvikle sig til livmoderhalskræft.

Tilbuddet om screening for livmoderhalskræft gives også til kvinder, der er HPV-vaccinerede. Det skyldes, at vaccinen ikke dækker alle typer HPV og dermed ikke giver fuldstændig beskyttelse.

Sådan bliver din prøve undersøgt

Der er to metoder

Du bliver tilbudt enten cellebaseret eller HPV-baseret screening for livmoderhalskræft. Begge metoder er velafprøvede og gode metoder til at forebygge livmoderhalskræft.

Du bliver undersøgt på samme måde ved både den cellebaserede og den HPV-baserede screening. Ved begge metoder får du taget en celleprøve fra livmoderhalsen.

Der er ikke forskel på, hvordan prøven tages, men på hvordan prøven efterfølgende bliver analyseret. Der kan også være forskel på, hvor lang tid der går, før du skal screenes igen. Du bliver inviteret til screening med tre eller fem års mellemrum, afhængigt af din alder og screeningsmetoden.

Du kan læse mere om baggrunden for, at alle kvinder ikke tilbydes samme metode på Sundhedsstyrelsens hjemmeside: www.sst.dk/screening

Fakta om screeningen

340

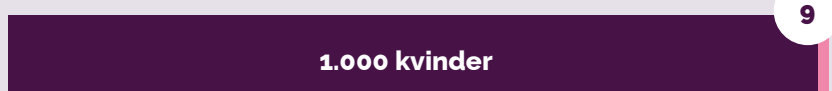
Ca. **340** danske kvinder får hvert år livmoderhalskræft. Omkring **90** af dem dør af sygdommen.

Livmoderhalskræft kan opstå i alle aldersgrupper, men rammer sjældent kvinder under 25 år.

Før screeningen blev indført fik ca. **35** ud af **1.000** kvinder livmoderhalskræft i løbet af deres liv.

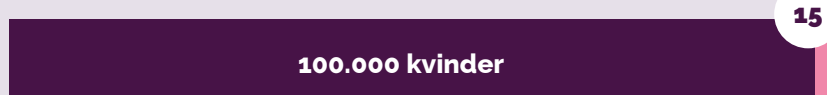

Efter screeningen er indført, får ca. **9** ud af **1.000** kvinder livmoderhalskræft i løbet af deres liv.

Det er ikke muligt at sige nøjagtigt, hvor mange af de færre tilfælde, der skyldes screening. Det vurderes dog at være mere end halvdelen.

Før screeningen blev indført, døde ca. **15** ud af **100.000** kvinder hvert år af livmoderhalskræft.

Efter screeningen er indført, er tallet faldet til ca. **3** ud af **100.000**.

Der kan dog også være andre grunde til dette fald. For eksempel fordi kræfttilfælde generelt opdages tidligere, og at behandlingen i dag er mere effektiv.

Kilde: Baggrundsnotat om livmoderhalskræftscreening ([link](#))

6-8

Man kan ikke med sikkerhed skelne mellem de celleforandringer, der udvikler sig til kræft og de, der ikke gør. Derfor vil nogle blive behandlet, selvom der ikke er behov for det.

For hver kvinde, der undgår at få livmoderhalskræft, vil **6-8** kvinder få foretaget en kegleoperation for celleforandringer, som ikke ville have udviklet sig til kræft.

For og imod screening

Hvad taler for screening?

Færre tilfælde af livmoderhalskræft og lavere dødelighed

Du kan nedsætte din risiko for at blive alvorligt syg og dø af livmoderhalskræft ved at tage imod tilbuddet om screening for livmoderhalskræft. Hvis celleforandringer bliver opdaget tidligt, kan mange tilfælde af livmoderhalskræft undgås. I sjældne tilfælde finder man kræft ved screeningen. Jo tidligere man opdager livmoderhalskræft, jo mindre risiko er der for, at kræften har spredt sig.

Skånsom behandling

Behandling af celleforandringer er mere skånsom end behandling af livmoderhalskræft. Svære celleforandringer på livmoderhalsen kan behandles med en mindre operation og uden indlæggelse. Behandling for livmoderhalskræft er langt mere omfattende, det kan for eksempel være en større operation eller stråle- og kemoterapi.

Hvad taler imod screening?

Ubehag

Nogle kvinder oplever ubehag ved den gynækologiske undersøgelse. Derfor kan det være en god idé at fortælle din læge, hvis du er bekymret for undersøgelsen.

Bekymring og falsk alarm

Hvis din screening giver mistanke om celleforandringer, vil du blive tilbudt kontrol hos egen læge eller yderligere undersøgelser hos en gynækolog. De yderligere undersøgelser kan vise, om der er tale om falsk alarm eller tegn på sygdom. Tiden, mens du venter på svar eller yderligere undersøgelser, kan give bekymringer eller angst.

Falsk tryghed

Selvom din screening ikke viser tegn på celleforandringer, kan du alligevel godt have eller få celleforandringer og udvikle livmoderhalskræft. Risikoen for, at celleforandringer overses, er mindre, hvis du deltager i regelmæssige screeninger. Celleforandringer, der i første omgang ikke er fundet, vil ofte kunne opdages ved næste screening.

Unødvendig behandling

Screeningen kan finde celleforandringer, der i nogle tilfælde ikke vil udvikle sig til kræft. Hver gang en kvinde undgår at få livmoderhalskræft, vil 6-8 kvinder få foretaget en kegleoperation for celleforandringer, som ikke ville have udviklet sig til kræft. En kegleoperation øger risikoen for tidlig fødsel. Ved at deltage i screeningen risikerer du derfor at få tilbudt en behandling, der er unødvendig, og som kan have skadevirkninger.

Yderligere undersøgelse

Hvis din prøve viser HPV-infektion eller lette celleforandringer, kan du blive anbefalet at få taget en ny prøve efter seks eller tolv måneder. Det kan blandt andet afhænge af typen af HPV og af din alder.

Hvis din prøve viser svære celleforandringer, vil du blive tilbudt yderligere undersøgelse hos en gynækolog i en praksis eller på et hospital. Afhængigt af din alder kan du også blive tilbudt yderligere undersøgelse hos en gynækolog, hvis din prøve enten viser bestemte typer af HPV eller en kombination af HPV og lette celleforandringer.

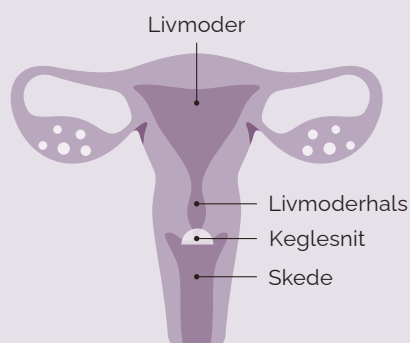
Gynækologen vil undersøge livmoderhalsen nærmere og tage vævsprøver. Svære celleforandringer er ikke det samme som kræft. Man kan ikke på forhånd vide hvilke svære celleforandringer, der senere vil udvikle sig til kræft. Derfor anbefaler man en kegleoperation (også kaldet keglesnit), hvis gynækologen finder svære celleforandringer.

I meget sjældne tilfælde kan celleprøven give mistanke om livmoderhalskræft. Hvis der er tale om kræft, vil du blive tilbudt behandling ud fra, hvor fremskreden sygdommen er.

Kegleoperation

Ved en kegleoperation fjerner man et kegleformet stykke omkring kanalen i livmoderhalsen. De mest almindelige bivirkninger efter en kegleoperation er blødning og infektion. De mere sjældne bivirkninger er svær blødning og forsnævring af livmoderhalsen. Du har stadig mulighed for at blive gravid og få børn efter en kegleoperation. Der er dog en let øget risiko for at føde for tidligt.

Efter en kegleoperation bliver du igen undersøgt for HPV og celleforandringer. Hvis begge prøver er normale, er der som regel ikke grund til yderligere kontrol. Du kan følge screeningsprogrammet som normalt. I alle andre tilfælde vil du blive tilbudt opfølgende kontrolundersøgelser.

Mulige symptomer på livmoderhalskræft

Der er sjældent symptomer i det tidlige forløb af livmoderhalskræft. Hvis sygdommen er mere fremskreden, kan der opstå symptomer. De følgende symptomer kan være tegn på livmoderhalskræft, men kan også skyldes tilstande, som ikke er alvorlige:

- Blødning fra skeden ved eller efter sex
- Blødningsforstyrrelser som f.eks. pletblødninger og blødninger efter overgangsalderen
- Ændret udflåd, som kan være ildlugtende og indeholde blod
- Smerter i underlivet, der kan stråle om i ryggen eller ned i benene
- Vægttab, træthed og appetitløshed

Hvor kan du få hjælp?

Din region

Har du spørgsmål til screeningen, så kontakt den region, du bor i. I invitationen kan du se, hvem du skal kontakte.

Din læge

Hvis du har symptomer fra underlivet, fx uventet blødning eller smerter i underlivet, bør du altid kontakte din praktiserende læge for at få det undersøgt nærmere. Det gælder også, selvom du deltager i screeningsprogrammet.

Du kan læse mere om livmoderhalskræft, screeningsprogrammet og tallene i denne pjece på Sundhedsstyrelsens hjemmeside: www.sst.dk/screening.

Sundhed for alle ♥ + ●